

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

EXEMPLAR (FOLKLORE) 2015

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 25

Memorantamo wo o na le matlakala a le 5.

KAROLO YA B: KANEGELOTŠHABA**POTŠIŠO YA 6: POTŠIŠO YE TELELE****TODI YA BATLOGOLO – M Makgopa****Bohlokwa bja diema, dika, sekapolelo sa tshwantšhanyo****Mohlala wa karabo**

- **Seema** ke setlabelo sa polelo sa go diriša makgethepolelo go nontšha polelo, go kgala, go agiša le go lemoša.

Seema sa gore monna ke nku o llela teng se laetša kgotlelelo ya Madiba ge a be a le kgolegong. O hlorigišwe fela a ba le lerapo la mokokotlo. O be a dumela gore ka letšatši le lengwe o tla tšwa, setšhaba sa lokologa tlhorišong le kgatelelong. Mo seretong se, moreti o hlagiša boleng bjo bo thumeletšwego bja botho, go swana le go loka/go se timane.

- **Seka** ke mmolelwana woo o nago le tlhalošo ya go iphihla. Se thuša barutwana go kwešiša histori le setšo.

Lehono lesego ke lekepekepe – Matšatši a lehono batho ba thabile ka gore ba hweditše tokologo. Go phelwa ka boiketlo ntle le kgatelelo.

Go reng la gago lentšu le rutlomolla dihlaka tša mengwako? – Seo Madiba a se bolelago se kwewa le go kwešišwa ke batho ka moka. O aparelwa ke tlhompho le polelong ya gagwe.

Go reng la gago lentšu le roromediša dithaba? – Polelo ya Madiba e tšhoša le batho ba go hlomphega, ba bagolo. Seo a se bolelago se ukamelwa ke bohle.

Tša mariri ditau di bethiša mosela fase - Le batho ba bagolo, ba bogale, ba maemo ba hlompha Madiba.

Ke mogologolo thaka'a dikgoši – Kgoši ke motho wa go hlomphega, yo mogolo setšhabeng, bjale Madiba o swantšhwa le kgoši.

Go aga o šomiša mabjoko – Ge a eletša batho, o šomiša bohlale.

Leleme o aga legora la khutšo thobela - Ge a bolela o bolela ditaba tša leago le khutšo.

Sekapolelo sa Tshwantšhanyo

Ke sekapolelo/thekniki yeo go yona go šomišwago selo se sengwe seo se nago le semelo sa go swana le sona.

- Boka dimpša tša batsomi baletadithakadu- Batho bao ba hlompha Madiba go swana le dimpša tša batho ba go tsoma.
Sereto se ruta setšo ka mokgwa wa :
- Go hlompha – batswadi ba Madiba ba bitšwa ka gore ke rakgolo le koko.

Diteng: 15**Teori le polelo : 10****[25]**

POTŠIŠO YA 7: TODI YA BAGOLOGOLO – M Makgopa**SETSOPOLWA SA A**

- 7.1 Polelo ya pepeneneng - Mmadillo o tšere matšatši a mabedi a le ka meetseng. (1)
- 7.2 Ke mosegare wa sekgalela. (1)
- 7.3 Tikologo ke ya segologolo. Dingaka tša setšo tšeo di phelago tikologong ye di nyaka go tseba gore Mmadillo o be a dirang ka nokeng matšatši a mabedi. Mmadillo o ya sedibeng mesong ye mengwe le ye mengwe. (2)
- 7.4 Batho ba sa dumela dingakeng tša setšo, se se tiišetšwa ke ka moo dingaka di nyakago tsedimošo gore di kgone go thuša setšhaba. (3)
- 7.5 Morero wa nonwane ke gore motho a se ke a sega yo mongwe ka ge a hloka ngwana, mola setsopolwa se laetša setšhaba seo se bego se sega Mmadillo bjale se mo šetše morago. (3)
- 7.6 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana. Mohlala.
Ee, Mmadillo o apere pheta ya thaga, ya mebala ya taga mola le mosadi wa khabareng ya puku a apere mangina a go taga go swana le pheta. Aowa, mangina a mosadi yo a lego khabareng a dirilwe ka meruka mola pheta ya Mmadillo e dirilwe ka thaga. (2)
- 7.7 Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana.
Mohlala:
Maikutlo a makalo – mmadi o makatšwa ke motho wa go tsena ka nokeng a dule matšatši a mabedi a re ge a etšwa ya ba o mmeleng, mediro ye ka moka ke ya maselamotse. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 7.8 Ke bagwera. (1)
- 7.9 Tlemollo ya lehuto la nonwane e bonagala ge Mpša a dumela gore e tla ba mogwera wa motho e bile a sepela le yena ba eya motseng a tlogela bana ba Mpša. Setsopolwa se laetša Mpša a dumela gore o tla dira tšohle tšeo motho a mmošago. (3)
- 7.10 Semelo sa diphoofolo tše ke gore ka moka di na le kwešišo, motho le yena a na le kwešišo fela go ya ka seemo. (2)
- 7.11 Se tšweletšwa phekgogo ya nonwane ka go laetša bothata bjoo bo golago ge motho a hlasela Mpša a sa robetše, ye ke yona tiragalo ya phekgogo nonwaneng. (2)

- 7.12 Dikarabo di tla fapana. Mohlala,
Ee, Mmutla o ja le Mpša bogobe bja ona, se se tiišetša gore bana ba motho
ba ngathelana hlogo ya tšie.
Aowa, motho o hlasela Mpša a sa robetše, se se laetša gore botho bo
timeletše bjalo ka phoka ge letšatši le hlaba.

(3)
[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 25

KAROLO YA B: RUBRIKI YA GO SWAYA DIPOTŠIŠO TŠE TELELE – KANEGELOTŠHABA [MEPUTSO YE 25]

Dinyakwa	Bokgoni bja go ikgetha	Bokgoni bja maemo	Bokgoni bja magareng	Bokgoni bja motheo	Ga go bokgoni
DITENG	12–15	9–11	6–8	4–5	0–3
<p>Tlhalošo ya sererwa Botebo bja dikgopolo, kgonthišo le kwešišo ya setsopolwa</p> <p>MEPUTSO YE 15</p>	<p>-Karabo ye botsebotse go fetiša: 14–15. -Karabo ye botsebotse: 12–13. -Tlhalošo ye e tseneletšego ya sererwa. -Tatelano ya dikgopolo tša go ba le maatlakgogedi tša go amana thwii le temana. -Kwešišo ye botsebotse ya sengwalwa le setsopolwa.</p>	<p>-Kwešišo le tlhalošo ye botse ya sererwa. -Potšišo e arabilwe ka botlalo. -Dikgopolo tšeo di filwego di a kwala eupša ga se tšona ka moka tšeo di hlalošitšwego ka mo go nyakegago. -Kwešišo ya sengwalwa le setsopolwa e a bonala.</p>	<p>-Kwešišo ya magareng ya sererwa eupša ga se dintlha ka moka tšeo di hlalošwago ka botlalo. -Bontši bja dintlha di amana le sererwa. -Tše dingwe tša dikgopolo di a kwagala eupša ga di kgodiše. -Kwešišo ya motheo ya sengwalwa le setsopolwa.</p>	<p>-Kwešišo ye nnyane ya sererwa. -Ga go dintlha tšeo di hlalošwago ka botlalo. -Dintlha tše nnyane di amana le sererwa. -Tlhalošo e amana gannyane le sererwa. -Kwešišo ye nnyane ya sengwalwa le setsopolwa.</p>	<p>-Ga go kwešišo ya sererwa. -Maiteko a go araba potšišo a fokola kudu. -Ditlhalošo ga di kgotsofatše. -Morutwana ga a tsebe sengwalwa goba setsopolwa.</p>
SEBOPEGO LE POLELO	8–10	6–7	4–5	2–3	0–1
<p>Sebopego, kelelo le kalo ya dikgopolo Polelo, segalo le setaele tšeo di dirišitšwego ge go ngwalwa taodišo</p> <p>MEPUTSO YE 10</p>	<p>-Sebopego se tšweletša tlemagano ya dikgopolo ye botsebotse. -Matseno le mafetšo ke a mabotse kudukudu. -Dikgopolo di hlamegile ebile di tšweleditšwe ka bokgwari. -Polelo, segalo le setaele di a kgahliša, ke tša maleba ebile di tšwele mahlalagading.</p>	<p>-Sebopego se tšwelela gabotse ebile se tšweletša go ela ga dikgopolo. -Go na le tlemagano ye botse magareng ga matseno, mafetšo le ditemana tše dingwe tša taodišo yeo. -Kelelo ye botse ya dikgopolo. -Polelo, segalo le setaele ke tša maleba.</p>	<p>-Sebopego se a tšwelela. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo e gona eupša e na le mafokodi. -Diphošo tša polelo ke tše nnyane eupša segalo le setaele ke tša maleba. -Peakanyo ya ditemana ke ya maleba.</p>	<p>-Sebopego se bontšha diphošo tša peakanyo. -Dikgopolo ga se tša bewa ka tshwanelo. -Diphošo tša polelo ke tše ntši. -Segalo le setaele ga se tša maleba. -Peakanyo ya ditemana e fošagetše.</p>	<p>-Tlhokego ya peakanyo ye botse ya sebopego e dira gore dikgopolo di se elele gabotse. -Diphošo tša polelo le setaele sa go fošagala di dira gore go be bothata go bala le go kwešiša molaetša wa taodišo. -Segalo le setaele di fošagetše kudu. -Peakanyo ya ditemana e fošagetše kudu.</p>
KABO YA MEPUTSO	20–25	15–19	10–14	5–9	0–4